

RADYO / TELEVİZYON

HABERCİLİĞİ

VE İLETİŞİM ÖZGÜRLÜĞÜ

Doç. Dr. Bayram ÇAĞLAR

yaz

yayınları

RADYO / TELEVİZYON
HABERCİLİĞİ
ve
İLETİŞİM ÖZGÜRLÜĞÜ

Doç. Dr. Bayram ÇAĞLAR

yaz
yayınları
2024

RADYO / TELEVİZYON HABERCİLİĞİ VE İLETİŞİM ÖZGÜRLÜĞÜ

Yazar: Doç. Dr. Bayram ÇAĞLAR

ORCID NO: 0000-0002-9069-7387

© YAZ Yayınları

Bu kitabın her türlü yayın hakkı Yaz Yayınları'na aittir, tüm hakları saklıdır. Kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 sayılı Kanun'un hükümlerine göre, kitabı yayınlayan firmanın önceden izni alınmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

E_ISBN 978-625-6642-16-4

Ocak 2024 – Afyonkarahisar

Dizgi/Mizanpaj: YAZ Yayınları

Kapak Tasarım: YAZ Yayınları

YAZ Yayınları. Yayıncı Sertifika No: 73086

M.İhtisas OSB Mah. 4A Cad. No:3/3

İscehisar/AFYONKARAHİSAR

www.yazyayinlari.com

yazyayinlari@gmail.com

info@yazyayinlari.com

ÖNSÖZ

Bu kitap başta iletişim fakültesi öğrencileri olmak üzere bu alana ilgi duyan kesimler için hazırlanmıştır. Öğrencilerin özellikle medyadaki meslek hayatlarında karşılaşacakları çalışma ortamını dikkate alarak hazırlanan kitapta bilimsel çerçevenin yanı sıra öğretici mesleki bir format da bulunmaktadır. Radyo, televizyon ve kameraya ilişkin iletişim bilimleri çerçevesinde kuramsal bilgilere de yer verilen kitapta bu alandaki önemli akademik yaklaşımlara temas edilmiş ve var olan bilgiler bu araçlar bağlamında analiz edilmiştir.

Kitapta televizyonun yanı sıra radyonun da teknolojik gelişimi üzerinde durulmuştur. Tarihselliğin ışığında radyonun habercilik yönünü öne çıkaran ve ayrıntılandıran bir bölüme yer verilmiştir. Radyonun uydunun yanı sıra özellikle son yıllarda Internet teknolojilerini de kullanmasıyla önemli derecede takip edilir ve izleyici bulması dikkate değer bir durumdur. Bu bağlamda gerek kamu radyoculuğu TRT gibi gerekse özel sektör kuruluşlarının radyo yayıncılığında önemli bir gelişme olduğu görülmektedir. Hatta birçok özel televizyon kanalı haberlerini aynı anda kendi radyoları aracılığıyla da topluma ulaştırmaktadır. Bu hibrit yayıncılık anlayışı nedeniyle birleşik habercilik ve KİA olgusu başka bir boyuta taşınmıştır ve bu durum da habercilik yapıma biçimini ve yazım kurallarını, montajını, efektleri vb. değiştirebilmektedir.

Gazete, radyo ve televizyon muhabirlerinin birçok ortak noktası olmasına rağmen farklılıkları da bulunmaktadır. Bu kitapta bu tür kavram ve bilgilere de yer verilmiştir. Kitapta televizyona temel olan kamera ve kullanım süreçleri hakkında ayrıntılı bir bölüm de bulunmaktadır. Kameranın başta televizyon haberciliği olmak üzere sinemada kullanımı, film ve dijital kayıt sistemleri, ünlü yönetmenlerin kullandıkları sinema kameraları vb. konulara değinilerek söz konusu aracın günümüzdeki yayıncılık sektöründeki yeri üzerinde durulmuştur.

Genel olarak iletişim özgürlüğü üzerinde durularak Türkiye’de bu sürecin yasal çerçeveleri de bilgilendirme açısından kitaba eklenmiştir. Kitabın yazılması sürecince kaynakçada yer alan eserlerin katkısı büyük olmuştur, daha önce bu alanda çalışmalar yapan kıymetli araştırmacılar ve akademisyenlere teşekkür etmek isterim.

Doç. Dr. Bayram ÇAĞLAR

Gümüşhane/2024

"Bu kitapta yer alan bölümlerde kullanılan kaynakların, görüşlerin, bulguların, sonuçların, tablo, şekil, resim ve her türlü içeriğin sorumluluğu yazar veya yazarlarına ait olup ulusal ve uluslararası telif haklarına konu olabilecek mali ve hukuki sorumluluk da yazarlara aittir."

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

1. TELEVİZYON VE HABERCİLİK

1.1.Habercilik ve TV Haberciliğinin Tarihsel Süreci	3
1.2.Televizyon Haberciliğinin Türkiye Tarihçesi	5
1.3.Genel Olarak Haber Kavramı ve Televizyonculuk	6
1.4.Haberî Oluşturan Biçimsel Yapı	8
1.5.Haber Yazarken Uygulanan Biçimsel Kurallar.....	11
1.6.Haber Yazarken Dikkat Edilmesi Gerekenler.....	13
1.7.Muhabir Kimdir ve Özellikleri Nelerdir	21
1.8.Televizyon Haberinin Görüntü Kaynakları.....	22
1.9.Kamera Çekim Hareketlerinin Habere Etkisi.....	23
1.10. Kamera Çekim Açıları ve Hareketleri	26
1.11.Televizyon Haberinde Kurgu Kuralları	27
1.12.Televizyon Haberinde Muhabirin Sunum Çeşitleri	28
1.13.Televizyon Haberinin Yayına Verilme Süreci	30
1.14.Yayın Formatları, Haber Bülteni, Spiker ve Dekor	31
1.15.Televizyonda Röportaj Teknikleri.....	33

II. BÖLÜM

2. TELEVİZYONDA HABER VE SÖYLEM OLUŞTURMA

2.1. Televizyonda Haber Söyleminin Oluşum Süreci.....	39
2.2. Haber Üretim Sürecinde Söylemin Oluşturulması	41
2.3. Söylem Bağlamında Haber Kaynakları	42
2.4. Televizyon Haberinde Nesnellik.....	45
2.5. Kurumsal Yapı ve Televizyon Haberciliğine Etkisi	52
2.6. Haberi Etkileyen Bir Faktör Olarak Editörlerin Seçimi.....	54
2.7. Haber Hazırlama Sürecindeki Görevliler	56
2.8. Televizyonda Anlatı Formunun Oluşturulması	62
2.9. Anlatı Formunun Oluşturduğu Gerçeklik	65
2.10. Televizyon Haberinde Kurgu ve Montaj	65
2.11. Kurguda Kullanılan Bazı Teknik Uygulamalar	70
2.12. Montaj ve Kurgu Pratikleri: Sinemadan örnekler	74

III. BÖLÜM

3. RADYONUN GELİŞİMİ VE RADYO HABERCİLİĞİ

3.1. Radyonun Tarihçesi ve Teknolojik Gelişimi.....	81
3.2. Türkiye’de Radyo Yayıncılığı	84
3.3. Radyo Yayıncılığının Temel Unsurları	87
3.4. Radyo Yayınlarının Yapıldığı Stüdyo Çeşitleri	89
3.5. Radyo Haberinin Temel Özellikleri	91
3.6. Radyo Haberi Nasıl Yazılmalıdır	92
3.7. Teknolojik Gelişmeler ve Radyo Yayıncılığı.....	95
3.8. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK).....	96
3.8.1. RTÜK’ün Görev ve Yetkileri.....	97
3.9. Radyo/TV Kanalı Kurmak	99

IV. BÖLÜM

4. KAMERANIN TARİHSEL VE TEKNİK GELİŞİMİ

4.1.Kameranın Teknik Olarak Ortaya Çıkış Süreci.....	101
4.2.Kameranın Tarihsel Gelişimi	103
4.3.Filmin İcat Edilmesi.....	103
4.4.Film Kamerası	105
4.4.1.Yetmişlik (70 mm’lik) Film Kullanılan Kamera.....	105
4.4.2.Otuzbeşlik (35 mm’lik) Film Kullanılan Kamera.....	107
4.4.3.Onaltılık (16 mm’lik) Film Kullanılan Kamera.....	107
4.4.4.Sekizlik (8 mm’lik) Film Kullanılan Kamera.....	109
4.5.Görüntü Üretme Sistemine Göre Kameralar.....	109
4.5.1.Işık Alıcısına Göre Kameralar	110
4.5.2.Kullanım Yerlerine Göre Kameralar.....	111
4.6.Geçmişten Günümüze Kamera Kayıt Formatları.....	114
4.6.1.Dijital Kameraların Kayıt Formatları.....	119
4.7. Kameranın Kısımları	120
4.7.1.Objektif.....	121
4.7.2.Gövde	122
4.7.3.Vizör	123
4.8.Haber Kamerasında Aranılan Özellikler	123
4.9.Televizyon Haberi Örneği: TRT HABER Televizyonu	124
4.10.Radyo Haberi Örneği: TRT Radyo 1	126
4.11.Gazete Haberi Örneği: Hürriyet Gazetesi.....	127

V. BÖLÜM

5. İLETİŞİM ÖZGÜRLÜĞÜ

5.1.Genel Olarak İletişim Özgürlüğü	129
5.2.Türkiye’de İletişim Özgürlüğü	130
5.2.1. 1982 Anayasası’nda İletişim Özgürlüğü	130
5.2.2.İletişim ve Basın Özgürlüğünün Sınırlandığı Durumlar	131
5.2.3.Anayasaya Göre Basın Özgürlüğü ve Sınırları	132
5.2.4.Basın Özgürlüğü Kapsamında Cevap ve Düzeltme Hakkı.....	132
5.2.5.Fikir İşçisi Kavramı ve Hakları.....	134
5.2.6.Türk Basın Hukukunda Ceza Sorumluluğu	135
5.2.7.Radyo-Televizyon Rejimi.....	137
5.2.8.Yeni Sinema Video Rejimi ve Özellikleri	140
5.2.9.Internet Rejimi ve Düzenlemeler	143
5.2.10.Yeni Sosyal Medya Yasası	147
5.2.11.Sosyal Medyada Hakaret Suçu	148
5.3.Çeşitli Siyasal Rejimlerde İletişim Özgürlüğü.....	148
KAYNAKLAR	151
ÇALIŞMA SORULARI.....	157
ÖZGEÇMİŞ	199

RADYO / TELEVİZYON HABERCİLİĞİ VE İLETİŞİM ÖZGÜRLÜĞÜ

Bayram ÇAĞLAR, 1970 yılında Akçaabat/Trabzon'da doğdu. Üniversite eğitimini 1996 yılında Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümünde tamamladı. Yüksek lisansını 'yerel gazetecilik', doktorasını ise 'alternatif televizyon haberciliği' üzerine Kocaeli Üniversitesi SBE İletişim Bilimleri ABD alanında yaptı. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

yaz
yayınları

YAZ Yayınları

M.İhtisas OSB Mah. 4A Cad. No:3/3

İscehisar / AFYONKARAHİSAR

Tel : (0 531) 880 92 99

yazyayinlari@gmail.com • www.yazyayinlari.com

ISBN: 978-625-6642-16-4

9

786256

642164